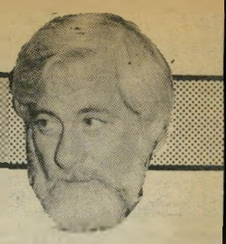

הנדון:

רק עוכר־ישראל יכול היה להעז להציע זאת

השמאלן הנואי

הנה רשימה של שמונה דרישות להשתתפות בממשלה.

● **סגן ראש־הממשלה יהיה ערבי.**

● חלוקת כספי המדינה תהיה פרופורציונלית ליהודים לערבים. כלל זה יהיה נהוג במיוחד לגבי ההקצבות לעיריות ולמועצות המקומיות.

● השפה העברית והשפה הערבית תהיינה שוות בזכויותיהן. שום מיסמך ממשלתי, תעודה או כתובת לא יהיו חוקיים אם לא יפורסמו בשתי השפות בגודל שווה.

● **האזרחים הערבים ייהנו ממעמד של מיעוט לאומי מוכר.**

● המוסדות הלאומיים הערביים ישלטו בחינוך הערבי במדינה ושלביו, החל בחינוך היסודי.

● האזרחים הערביים יבחרו במועצה לאומית משלהם, וזו תבחר בוועד־פועל לניהול ענייני הציבור הערבי במדינה.

● בממשלה יהיה שר ערבי בעל מעמד בכיר, אשר ייצג את האינטרסים של האזרחים הערביים בממשלה.

● **אדמות המדינה יוקצו ליהודים ולערבים בלי כל הפליה.**

■ ■ ■

מי ניסח את הדרישות האלה?

התשובה הראשונה העולה על הדעת היא: אלה הן דרישות הרשימה המתקדמת לשלום, שהוצגו למיפלגת־העבודה במגעים הבלתי־רשמיים, שבהם נדונה אפשרות של ממשלת־מיעוט בתמיכת הרשימה.

זה נכון במידה מסויימת. חלק מן הדרישות האלה אכן הופיע במיסמך שהוכן על־ידי הרשימה המתקדמת. היה לי הכבוד לקרוא אותו מן הכתב באוזני נשיא־המדינה, כאשר הוזמנו אליו במסגרת ההתייעצות עם נציגי הסיעות. למשל: הדרישה לחלוקה צודקת של ההקצבות לעיריות ולמועצות המקומיות, הענקת מעמד רשמי לשפה העברית ולשפה הערבית, ועוד.

אולם גם הרשימה המתקדמת לא העזה להציג כמה מן הדרישות העיקריות המופיעות לעיל.

היא לא העלתה על דעתה, למשל, לדרוש שסגן ראש־הממשלה יהיה ערבי, או שיהיה בממשלה שר ערבי בעל מעמד בכיר, שתפקידו יהיה לייצג את עניני הערבים במדינה.

הרשימה גם לא העלתה בהזדמנות זו את הדרישה להכיר בציבור הערבי בישראל כבמיעוט לאומי אוטונומי, שיהיה מיוצג על־ידי מועצה לאומית וועד־פועל.

בסך הכל היו דרישות הרשימה המתקדמת צנועות הרבה יותר.

אם כן, מי האיש החצוף, הלאומן שלוחי־הרסן, שהעז להעלות על הנייר דרישות רדיקליות אלה?

■ ■ ■

לא אמתה את הקורא במישחקי־ניחושים.

הדרישות האלה נוסחו על־ידי זאב ז'בוטינסקי.

ז'בוטינסקי נפטר בניו־יורק ביוני 1940, ימים מעטים אחרי שהצבא הנאצי נכנס לפאריס. ארבעה חודשים לפני כן כתב באנגלית ספר, שהופיע בלונדון חודש אחרי מותו. בעברית הוא נקרא חזית המילחמה של עם־ישראל.

בספר זה ביקש ז'בוטינסקי לנסח את ההצעות, שהיה על המישלחת הציונית להגיש לבעלות־הברית בתום המילחמה. הוא לא העלה על דעתו שמילחמת־העולם השניה תסתיים כעבור חמש שנים בלי ועידת־שלום ובלי הסכמי־שלום. בתמימות מסויימת, שהיתה אופיינית לו, הוא תיאר לעצמו כי אחרי המילחמה יקרה בדיוק מה שקרה אחרי מילחמת־העולם הראשונה: המנצחים יכנסו ויעידת־שלום, מישלחות העמים השונים יופיעו בה ויטענו את טיעוניהן.

בספר יש 20 פרקים. פרק 18 נקרא „השאלה הערבית — בלי דרמאטיות". בפרק זה היתווה ז'בוטינסקי את העקרונות שיקבעו את מעמדם של האזרחים הערביים במדינה היהודית העתידה. כמה מן העקרונות האלה העתקתי לעיל, תוך תימצות הדברים.

האמת היא שז'בוטינסקי היה רדיקלי אף מן הנראה לעיל. כך, למשל, בדברו על סגן־ראש־הממשלה הערבי הוא גם חזה מיקרה הפוך: „בכל ממשלה, שבה ישמש יהודי כראש־הממשלה, יהיה סגן ראש־הממשלה — ערבי: וכן להיפך."

כלומר: זאב ז'בוטינסקי חזה אפשרות שראש־הממשלה במדינה היהודית יהיה ערבי, וסגנו יהודי.

הוא בוודאי לא חזה אפשרות שכל ממשלות ישראל, עד השנה ה־37 לקיום המדינה ועד בכלל, לא יכללו אף חבר ערבי אחד.

■ ■ ■

אילו חי ז'בוטינסקי כיום, והיה משמיע הצעות אלה בזירה הציבורית, היה נחשב בעיני תנועת־התחייה ואריאל שרון כאש־פיסט מסוכן.

תנועת־החרות היתה ריאה בו שמאלן, החותר תחת ביטחון־המדינה.

משה שחל היה מכריז. מטעם מיפלגת־העבודה, שאין כל אפשרות לנהל עימו משא־ומתן קואליציוני, מפני שמצעו אינו יכול לשמש בסיס לריון. יתכן שיכול היה למצוא את מקומו ברשימה המתקדמת לשלום.

איני אומר את הדברים כהתחכמות. אני מציג אותם במלוא הרצינות.

חשוב לזכור כיצד ראה את הדברים — שמונה שנים בלבד לפני הקמת המדינה — האדם שנחשב אז כלאומן הימני הקיצוני ביותר במחנה הציוני. מימינו של ז'בוטינסקי לא היה איש, חוץ מקומץ זעיר של פאשיסטים מוצהרים, שנחשבו כשוליים של השוליים המטורפים.

מי שנחשב אז כימין הקיצוני של התנועה הציונית היה נחשב כיום בדובר השמאל הקיצוני, מוקצה מחמת מיאוס.

■ ■ ■

אני מביר היטב את כל התירוצים, שבהם מנסים מפקיעי „תורת ז'בוטינסקי" להפוך את התורה הזאת לחוכא ואיטלולא.

אחת הטענות היא שז'בוטינסקי לא התכוון לדבריו ברצינות. הוא התכוון רק לסבר את האוזן של מדינאי המערב. בקיצור, שזאב ז'בוטינסקי התייחס לעיקרי תורתו כפי שמיפלגת־העבודה, למשל, מתייחסת למצע־הבחירות שלה.

זוהי עלילה שפלה כלפי זיכרו של האיש.

תהיה הדיעה על ז'בוטינסקי כפי שתהיה, אין איש זכאי להטיל ספק בכנותו. בכל הדברים שאמר, החיוביים והשליליים ולפי

ז'בוטינסקי: הורגים אותו שוב

תפיסתו, היה ישר עם עצמו. מעולם לא היה רמאי, כעסקן הישראלי המצוי ב־1984.

אין ספק שהספר הזה היה כתב־תעמולה. הוא נועד לעשות נפשות לרעיון הציוני, כפי שז'בוטינסקי הבין אותו.

אך כל מי שהתעמק בכתבי ז'בוטינסקי יודע כי הגישה שהביע בפרקים אלה היתה חלק בלתי־נפרד מהשקפת־עולמו היסודית.

להצעות המעשיות שלו הקדים כמה קטעים, שבאו לפרט את גישתו זו. בין השאר:

„...מוטעית ההנחה האומרת שאם יישארו הערבים במיעוט במדינה בעלת ציביון יהודי מכריע, הם יהיו נתונים לרדיפות ולדיכוי...

„...אין זה נכון שמצבו של מיעוט הוא טרגדיה בכל מקום ובכל עידן. כל עם גדול יש לו פירורים של בני־האומה, החיים מחוץ למיסגרת מדינתו, בתור מיעוטים בארצות אחרות: האנגלים באפריקה הדרומית; הצרפתים בקנדה, בלגיה ובשוויץ; הגרמנים בכל קצווי עולם. מצבם תלוי בטיב המישטר.

„אין לעולם שום זכות לחשוב שהמדינאות היהודית אינה מסוגלת להקים מישטר הוגן, ממש כאותו המישטר שהוקם על־ידי המדינאות האנגלית, הקנדית או השווייצית.

„סוף־סוף, הרי העולם למד דווקא ממקורות ישראליים כיצד עליו להתייחס לגר אשר בשעריך."

אין אלה דיבורי־תעמולה בלבד. זהו ה„אני מאמין" של האיש.

■ ■ ■

ירוין אחר להתעלמות הגמורה מרצונו ומחזונו של האיש אשר דיוקנו מקשט את קירותיהם, מוצאים זייפני־ז'בוטינסקי בגודל המדינה.

אמרה זאת פעם גאולה כהן, כאשר התווכחתי איתה על כך במליאת־הכנסת. היא טענה שעקרונות אלה של ז'בוטינסקי היו אומנם נכונים, אך רק במדינה שז'בוטינסקי חלם עליה — משני עברי הירדן.

עם כל הכבוד לבית"ריה הקטנה מכרם־התימנים, שהגיעה למצודת־זאב אחרי שז'בוטינסקי כבר מת — אין לה מושג במחשבות המנהיג.

בחוצפה האופיינית לה היא מעזה למדוד את המנהיג המנוח בקנה־המידה של יכולתה האיני־טלקטואלית המיזערית.

אכן, ז'בוטינסקי רצה במדינה יהודית משני עברי־הירדן. בשירו המפורסם כתב: „שם ירווה לו משפע ואושר / בן־ערב, בן־צערת ובני, / כי דיגלי דגל טוהר ויושר, / יטהר שתי גדות ירדני..." אך בניגוד למה שמקובל אצל ענקי־רוח כמו גאולה כהן, רפאל איתן ואריאל שרון, עקרונות בסיסיים של השקפת־עולם אינם נקבעים על פי הקווים שעל המפה.

מי שדוגל במישטר הומאניסטי וליברלי במדינה גדולה אינו הוסך חסיד של פאשיזם ברברי במדינה קטנה יותר.

לז'בוטינסקי היתה תפיסה משלו לגבי גבולות־המדינה. אך אין לה כל קשר עם תפיסתו לגבי המישטר הפנימי שצריך להיות נהוג במדינה יהודית נאורה, כפי שעמדה לנגד עיניו.

■ ■ ■

האמת הפשוטה היא שז'בוטינסקי היה קיצוני בדרישתו להקמת מדינה יהודית בכל השטח המקורי של המנדאט הבריטי. אך באותה השעה, ובלי כל סטייה, היה גם חסיד של מישטר ליברלי, הומאניסטי, סובלני וחילוני. הוא היה קיצוני בדרישתו להפרדת הדת מן המדינה — כפי שהיה בנימין זאב הרצל לפניו.

„יש להנהיג את עיקרון שיווי־הזכויות בשביל כל האזרחים מכל הגזעים, הדתות, השפות או המעמדות, ללא כל הגבלה, בכל שיטתי־החיים הציבוריים של הארץ," כתב. והוא התכוון לזה.

בנו ערי, חבר הכנסת הראשונה, שפרש מתנועתו של בגין, דגל בעקרונות אלה עד סוף ימיו.

אילו חי ז'בוטינסקי, היה מתייחס בתיעוב מוחלט אל יצור כמו מאיר כהנא. אינו מאמין שז'בוטינסקי אף העלה על דעתו שיכול לקום מזין יהודון נאצי.

הוא היה מתייחס בתיעוב דומה לרפאל איתן, בעל ה„ג'וקים המסוממים", לאריאל שרון ולשיטותיו ואף לדיבורים על „חיות דו־רגליות" נוסח מנחם בגין. לא במיקרה הישווה את סיגנונו של בגין לחריקת דלת המסתובבת על צירים חלודים, ויעץ לבגין „לקפוץ אל נהר הוויסטולה". אני מניח שהיה מסתייג גם ממעשים רבים של דויד בן־גוריון כלפי הציבור הערבי, ומן הגישה הגזענית שהיא כיום נחלת הצמרת של מיפלגת־העבודה.

מי שקורא את כתביו של ז'בוטינסקי — כגון המאמר „קיר הברזל", שבו קרא להקמת כוח צבאי למילחמה בערבים — נדהם ממש מיחס־הכבוד שלו לערבים בכלל, ולעם הערבי הפלסטיני בפרט. הוא הכיר בלאומיותו הנפרדת של עם זה, וראה בהתנגדותו למיפעל הציוני תגובה טיבעית, סבירה ובלתי־נמנעת.

אני פוסל לחלוטין את המסקנות שהסיק ז'בוטינסקי מן הניתוח שלו, ואת עיקרי הדברים שרגילים לקרוא להם „תורת ז'בוטינסקי". אבל איש אינו יכול להכחיש ביושר את ההבדל העצום בין גישתו ובין גישת הגמדים למיניהם, המתעטפים כיום בקרעי אדרתו.

כל השוואה בינו ובינם היא עלבון צורב לאיש ופגיעה בזיכרו.

■ ■ ■

לא באתי כאן לנתח את רעיונות ז'בוטינסקי או את מקומם בהיסטוריה הציונית. באתי להביע רק אמת פשוטה אחת:

ז'בוטינסקי הנואי, שאבותיה של תנועת־העבודה ראו בו פאשיסט או כמעט־פאשיסט, היה ליברל רדיקלי בהשוואה למיפלגת־העבודה דהיום — שלא לדבר על הליכוד.

לגבי הייחס למיעוט הערבי במדינה היהודית הוא היתווה עקרונות, שהם כיום נחלתם של מי שקרויים אש"פיסטים, עוכרי־ישראל, שמאלנים, בוגדים וסוכני־אוייב — אנשים שסוציאליסטים דגולים כמו משה שחל ויצחק נבון לא יעלו על דעתם לשבת עימם לשולחן אחד.

זה מלמד משהו על ז'בוטינסקי. אבל זה מלמד הרבה יותר על מהותה של מדינת־ישראל בשנת 1984, ועל הכוחות הפוליטיים הפועלים בה כיום מתחת לאפיריון הדהוי של „הקונסנזוס הלאומי".

כאשר כתב ז'בוטינסקי „מגוב ריקבון ועפר, / בדם וביזע / יוקם לנו גזע..." בוודאי לא חלם על הגזע הזה.